

DET KONGELIGE DIGITALISERINGS-
OG FORVALTNINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

24/1358-2

18. mars 2024

Dokument 8:93 S (2023-2024) om en langtidsplan for Norges digitale infrastruktur

Jeg viser til brev av 29. februar 2024 hvor transport- og kommunikasjonskomiteen ber om departementets vurdering av representantforslag om en langtidsplan for Norges digitale infrastruktur.

Innledningsvis vil jeg si at jeg er helt enig med forslagsstillerne i at den digitale infrastrukturen blir en stadig viktigere del av hverdagen og at innbyggere, virksomheter, institusjoner og etater i dag er helt avhengig av en robust digital infrastruktur. Jeg mener også at beskrivelsene av status og utfordringer i dokumentet i store trekk gir en god sammenfatning av bakgrunnen for de viktigste av regjeringens prioriteringer på området.

Digital infrastruktur som datasentre, mobil- og bredbåndsnett (elektroniske kommunikasjonsnett) leverer grunnleggende tjenester og er en forutsetning for videre digitalisering av samfunnet. En sikker og fremtidsrettet digital infrastruktur i hele landet er viktig for sikkerhet og beredskap, bosetting, arbeidsplasser og det grønne skiftet. Den økte betydningen av denne infrastrukturen gjør det nødvendig å arbeide kontinuerlig for at den blir forbedret, spesielt når det gjelder dekning, kapasitet, sikkerhet og beredskap. Den digitale infrastrukturen understøtter tilnærmet alle kritiske samfunnsfunksjoner, den er viktig i hele krisespennet og den skal virke i fred, krise og krig. Utbyggingen og forsterkingen av den digitale infrastrukturen må gjenspeile samfunnets avhengighet til denne infrastrukturen og risiko- og trusselbildet.

Hovedlinjene i politikken for elektronisk kommunikasjon (ekom) har ligget fast i flere tiår. Regjeringen vil videreføre en markedsbasert og teknologinøytral politikk. Det skal fortsatt legges til rette for konkurranse og markedsbasert utbygging av mobil- og bredbåndsnett,

blant annet gjennom effektiv sektorregulering og frekvensforvaltning, og det skal fortsatt gjennomføres målrettede statlige tiltak i områder hvor det ikke er kommersielt grunnlag for utbygging. Det er markedsaktørene som investerer og bygger ut digital infrastruktur og som selv står for teknologiske, sikkerhetsrelaterte og markedsmessige valg, innenfor rammene i ekomloven, sikkerhetsloven og annet regelverk.

Jeg vil i det følgende knytte noen kommentarer og vurderinger til deler av representantforslaget. Som grunnlag for vurderingene har departementet innhentet synspunkter fra Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.

Som det pekes på i forslaget, har Norge i dag en digital grunnmur i verdensklasse. Den anslåtte dekningen for høyhastighetsbredbånd (minimum 100 Mbit/s nedlastningshastighet) har gått opp fra 90,4 prosent av husstandene i 2021 til 96,6 prosent i 2023. Også for bredbånd med nedlastningshastighet på 1 Gbit/s eller mer, har utviklingen vært svært gledelig. For denne hastigheten har nå over 95 prosent av husstandene et slikt tilbud. Som det vises til i forslaget, har private aktører investert over 11 milliarder kroner hvert år siden 2015, og nivået har steget de siste par årene. I 2022 ble det investert nær 14 milliarder kroner. Det vises i forslaget også til at statens bidrag over statsbudsjettet i 2022 var på 304,6 mill. kroner. Til dette vil jeg peke på at denne bevilgningen kun gjaldt bredbånd. Det må legges til at staten bidro til den digitale infrastrukturen gjennom bevilgningen over kap. 1543 post 70 Telesikkerhet og -beredskap. Bevilgningen brukes til ulike sikkerhetstiltak som de kommersielle aktørene selv ikke planlegger og heller ikke finner det lønnsomt å gjennomføre. I 2022 ble det bevilget til sammen 260,5 mill. kr. til dette formålet, etter at regjeringen i løpet av året vurderte det slik at den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen medførte behov for ekstraordinære tiltak i form av mobilbasert befolkningsvarsling, oppgradert prioritetsabonnementsløsning og tiltak knyttet til ekinfrastruktur på norsk sokkel. Dette innebærer at statens samlede bidrag til økt bredbånddekning og sikkerhet og beredskap var på 565,2 mill. kroner i 2022. For øvrig er statens bevilgning til bredbånd nesten doblet siden regjeringen tiltrådte, og i 2024 er den på 400 millioner kroner. Dette er blant annet et resultat av betydelig bevilgningsbehov som følge av målet om 100 prosent dekning for bredbånd med nedlastningshastighet på 100 Mbit/s eller mer, innen utgangen av 2025. De siste husstandene og virksomhetene som mangler tilbud om høyhastighets bredbånd, er også de mest kostbare å nå frem til. Det er usikkert om vi vil komme helt i mål med dette dekningsmålet innen utgangen av 2025, men departementet anslår at dekningen trolig vil passere 99 prosent i løpet av 2025.

Forslagsstillerne viser til rapporten til Samfunnsøkonomisk Analyse om gigabitsamfunnet. Det vises videre til at dersom gigabitsamfunnet innfris i 2025 i stedet for 2035, vil det gi en mervest i fastlandsøkonomiens verdiskapning på 75 mrd. kroner i perioden 2021-2030. Om dette er et korrekt anslag eller ikke, skal jeg ikke kommentere, men jeg er ikke i tvil om at økt tilgang til elektronisk kommunikasjon med høy hastighet kan bidra til svært mye og økt verdiskapning. Samtidig må vi ikke glemme at vi allerede har kommet ganske langt. Det som omtales som «gigabitsamfunnet» i den nevnte rapporten, er som følger: *«Gigabitsamfunnet kan operasjonaliseres som at minimum 95 prosent av alle husholdninger, private og*

offentlige virksomheter har tilgang til bredbånd med minst 1 Gbit/s nedlastingshastighet og de resterende inntil 5 prosent har tilgang til bredbånd med minst 100 mbit/s nedlastingshastighet». De siste dekningsstallene viser at vi er svært nær dette målbildet allerede. Over 95 prosent har allerede tilbud om bredbånd med minst 1 Gbit/s og i 2025 vil trolig over 99 prosent ha tilbud om bredbånd med over 100 Mbit/s. Vi vil med andre ord trolig ha realisert «gigabitsamfunnet» i henhold til målbildet i denne rapporten allerede i løpet av de nærmeste årene.

Forslagsstillerne understreker at stortingsdebatter om ekompolitikken det siste året har vist bred politisk enighet om viktigheten av å sikre at den digitale infrastrukturen er god og fremtidsrettet nok i hele landet. Det pekes også på at ulike regjeringskonstellasjoner og stortingsflertall har stilt seg bak grunnprinsippene og hovedlinjene i norsk ekompolitikk siden liberaliseringen av telemarkedet på slutten av 1990-tallet, hvilket har bidratt til at Norge i dag har en digital grunnmur i verdensklasse. I store trekk er jeg enig med forslagstillerne i at politikken for utbyggingen av den norske digitale infrastrukturen så langt har vært svært vellykket, og jeg er heller ikke uenig i at det kan være behov for tydeligere politiske prioriteringer og mer koordinert offentlig virkemiddelbruk. Men dette betyr ikke at jeg mener at det er behov for en detaljert langtidsplan for den digitale infrastrukturen etter modell fra Nasjonal transportplan. Til forskjell fra samferdselssektoren, har investeringene i den digitale infrastrukturen i all hovedsak vært foretatt av private, kommersielle aktører i et marked. Disse investeringsbeslutningene har vært basert på aktørenes vurderinger av teknologisk og markedsmessig utvikling. Jeg er ikke sikker på om vi hadde hatt en bedre, sikrere eller mer fremtidsrettet digital grunnmur i Norge i dag dersom staten hadde laget en detaljert langtidsplan etter modell fra Nasjonal transportplan for denne infrastrukturen for f.eks. ti år siden. Dette skyldes blant annet at endringene skjer raskt og kan være vanskelige å forutse i den høyteknologiske sektoren for elektronisk kommunikasjon. Det er ikke gitt at staten er best egnet til å foreta prioriteringer på detaljert nivå mange år frem i tid. Som en illustrasjon på dette, viser jeg til en konsulentrapport som ble bestilt av Kommunal- og regionaldepartementet i 2012. I denne rapporten¹ ble det konkludert med at bredbånd med 4 Mbit/s ville være tilstrekkelig for de fleste og at økte hastigheter i liten grad ville gi økt samfunnsnytte: «(s)iden deknningen er opp mot 95 prosent for hastigheter som normalt sees som tilstrekkelig for de fleste daglige nettbaserte gjøremål (rundt 4 Mbit/s, se figur 0.1), er vår vurdering at økte hastigheter fra eksisterende nivåer generelt vil utløse begrensede ekstra nytteeffekter.» Det er knapt nødvendig å påpeke at utviklingen senere har vist at denne spådommen var lite treffsikker.

Den digitale infrastrukturen er som nevnt en kritisk og nødvendig forutsetning for all digitalisering og har stor betydning innenfor flere sentrale politikkområder. Staten har utvilsomt en svært viktig rolle for å legge til rette for ønsket utvikling, blant annet gjennom tilskudd, reguleringer, tilsyn og andre former for tilrettelegging som gir gode rammebetingelser for aktørene i markedet for elektronisk kommunikasjon.

¹ Vista Analyse (2012) *Samfunnsøkonomisk nytte og lønnsomhet av høyhastighetsbredbånd i distriktene*

Regjeringen jobber allerede langsiktig gjennom ulike tiltak knyttet til viktigheten og kritikaliteten av digital infrastruktur, iverksatt i stor grad gjennom underliggende etater. Disse tiltakene omfatter for eksempel regionale risiko- og sårbarhetsanalyser av den digitale infrastrukturen, og oppfølging blant annet ved etablering av tverrforbindelser mellom nettene til de ulike tilbyderne. Andre viktige tiltak er programmet for forsterket ekom for å styrke den fysiske robustheten i den digitale grunnmuren (spesielt i Distrikts-Norge), effektiv tildeling av frekvensressurser som er en essensiell innsatsfaktor for trådløs infrastruktur, analyser om robuste transmisjonsnett for Norge fram mot 2030 og den videre planen for hvordan bredbåndsstøtteordningen bør innrettes mot 2030 for å sikre utbygging til alle. Det jobbes altså bredt og solid med blikket rettet fremover i tid, for å utvikle nett og tjenester i Norge i fremtiden som igjen vil legge til rette for den digitale transformasjonen i hele landet.

Jeg mener at en eventuell etablering av en langtidsplan for Norges digitale infrastruktur bør være en del av digitaliseringspolitikken for øvrig. I den kommende digitaliseringsstrategien for Norge, som departementet nå jobber med, vil også mål og virkemidler for den digitale infrastrukturen inngå. Gjennom en slik strategi vil regjeringen fastsette ambisjoner og mål, samt identifisere tiltak som skal legge til rette for ønsket utvikling av sektoren. Med utgangspunkt i strategien vil regjeringen utforme en helhetlig og tverrsektoriell politikk som gir mulighet for å koordinere, følge opp og prioritere behov knyttet til tjenester som skal leveres over den digitale infrastrukturen i fremtiden. En slik politikk bør være fleksibel og holdes på et tilstrekkelig overordnet nivå, hvis ikke står den i fare for relativt raskt å bli utdatert på grunn av markedsmessig og teknologisk utvikling. Jeg mener at det på det nåværende tidspunkt ikke er behov for å vedta forslaget.

Karianne Oldernes Tung